

دکترین تغییر رژیم جمهوری اسلامی را در برنامه های خود دارند و برای این هدف تاکنون هزینه ها و سرمایه های هنگفتی کرده اند. اثر دوم، افزایش قدرت باز دارندگی جمهوری اسلامی است. از نظر صاحب نظران بین الملل، دانش های استراتژیک ماهیت باز دارندگی دارند. سومین اثر، توسعه فناوری های برتر در توسعه قدرت و افزایش نفوذ سیاسی و ایدئولوژیک ایران است. افرادی مانند مایکل لیدن از نو محافظه کاران آمریکا معتقدند که در صورتی جنبش های اسلامی قابل مهار هستند که ایران به عنوان سلسله جنبان جنبش های اسلامی کنترل و مهار شود. چهارمین اثر دانش های استراتژیک ایران بر هم خوردن موازنه قدرت در منطقه خاور میانه است. آمریکایی ها سالهاست که سعی دارند رژیم صهیونیستی را به عنوان محور منطقه ژئوپلیتیک خاور میانه تبدیل کنند. اما توسعه قدرت ایران موقعیت این رژیم را به شدت متزلزل خواهد کرد. اثر پنجم پیشرفت فناوری های برتر در ایران، خارج شدن جمهوری اسلامی از دور باطل توسعه نیافتگی است. غربی ها از همین منظر به پیشرفت های ایران نگاه می کنند و معتقدند خیزی که ایران در عرصه علم و دانش های استراتژیک برداشته این کشور را از دور مصرف کنندگان خارج خواهد ساخت.

مخالفت با ورود دانشمندان ایرانی به کنفرانس نانو تکنولوژی فرانسه یکی از اقدامات تامل بر انگیز کشورهای غربی در راستای مبارزه با توسعه علم و فناوری های برتر در ایران است. کشورهای غربی به ویژه آمریکا بسیار تلاش دارند که ایران را به صورت «سیستماتیک» از دستیابی به دانش های برتر محروم سازند. به نظر می رسد مخالفت های غیر منطقی با فناوری هسته ای ایران بهانه ای است جهت محروم سازی ایران از فناوری های برتر در چارچوب قطعنامه های سازمان ملل. حرکت سه کشور اروپایی با حمایت آمریکا در برهه ای در ارائه پیش نویس قطعنامه ای به شورای امنیت که در آن پیشنهاد شد «تا آن تحصیل و آموزش اتباع ایرانی در علوم هسته ای و مرتبط با آن جلوگیری به عمل آید» گویای نگرانی آن ها از نقش این نوع فناوری ها در قدرت استراتژیک ایران است. در واقع آن ها به وضوح شاهد پیشرفت های سریع و شتابان علوم و فنون مدرن در ایران هستند. بر اساس گزارش سازمان کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل متحد، ایران جزو بیست و دو کشور دانشجویی جهان و چهاردهمین کشور دانشجویی جهان در رشته های فنی است. بر اساس همین گزارش، ایران در سطح خاور میانه پس از مصر در جایگاه دوم قرار دارد و در رشته های فنی از مصر هم پیشی گرفته است. از سوی دیگر توجه به مفاد برنامه چهارم توسعه و آنچه در چشم انداز

بیست ساله توسعه تدوین شده بر همگان آشکار ساخت که ایران با جدیت به دنبال جایگاه رفیع علمی در منطقه و جهان است. (۶)

کارشناسان غربی بر این باورند که ترکیب مثلث ژئوپلیتیک و ویژه، ایدئولوژی الهام بخش و فناوری های برتر، جمهوری اسلامی ایران را به یک قدرت جهانی تبدیل خواهد کرد.

شرکت داروسازی کوچک در آمریکا ۵۴ میلیارد دلار درآمد داشته است. بنابراین توسعه این دانش در ایران تاثیر قابل توجهی را در درآمد ملی کشور ایجاد خواهد کرد. بر اساس سند ملی بیوتکنولوژی برآورده شده که تعداد نیروهای متخصص این رشته علمی از بیست نفر در یک میلیون (۱۴۰۰ نفر کنونی) به پنجاه نفر در میلیون در انتهای هر برنامه برسد. همچنین طبق سند فوق پیش بینی شده که میزان تولید از ۴۰۰ میلیون دلار فعلی به ۱۲۰۰ میلیون دلار برسد. دستیابی به دانش کشت سلول های بنیادین نیز یکی از افتخارات جمهوری اسلامی است.

فناوری های برتر و قدرت جمهوری اسلامی

تردیدی نیست که فناوری های برتر از جمله دانش هسته ای، بیوتکنولوژی، نانو تکنولوژی، فناوری اطلاعات و هوافضا... موقعیت جمهوری اسلامی ایران را در منطقه فوق العاده افزایش داده و خواهد داد. این نشانات که در دفتر وزیر دفاع آمریکا مسئول طراحی عملیات اطلاعات و نظامی بود، در یک بحث مفصل پیرامون نحوه برچیدن برنامه های هسته ای ایران، در خصوص هدف واقعی مخالفت های آمریکا در دستیابی به فناوری هسته ای می نویسد: «اگر ایران به فناوری هسته ای دست یابد، ممانعت ایران هسته ای از تبدیل ظرفیت های هسته ای خود به نفوذ سیاسی، به چالش کلیدی سیاست آمریکا تبدیل خواهد شد.» (۶)

تجربه تاریخی نشان داده است که جمهوری اسلامی ایران به جهت برخورداری از ژئوپلیتیک ویژه و داشتن ایدئولوژی الهام بخش همواره یک واحد سیاسی تاثیر گذار بر سیاست بین الملل بوده است. اکنون بسیاری از کارشناسان غربی معتقدند در صورت توسعه و پیشرفت فناوری های نوین و تکامل توسعه درون زای علمی و تکنولوژیک در ایران، ظرفیت تاثیر گذاری ایران را فوق العاده افزایش خواهد داد. به عبارت دیگر این کارشناسان بر این باورند که ترکیب مثلث ژئوپلیتیک ویژه، ایدئولوژی الهام بخش و فناوری های برتر، جمهوری اسلامی ایران را به یک قدرت جهانی تبدیل خواهد کرد.

رئیس مؤسسه مطالعات استراتژیک فرانسه که تابستان سال ۱۳۸۴ سفری به تهران داشت، با تشریح استراتژی غرب در برخورد با ایران، اظهار داشت: «علت مخالفت های قدرت های برتر جهان به ویژه آمریکا با پیشرفت های علمی و تکنولوژیک از جمله فناوری هسته ای، ریشه در توان استراتژیک ایرانیان به عنوان قدرت برتر منطقه ای دارد. ایالات متحده در مورد اتمی شدن کشورهای دیگر منطقه مانند پاکستان، هند و ترکیه، نگرانی استراتژیک ندارد، زیرا این کشورها ظرفیت رهبری منطقه ای را ندارند. برای هموار کردن مسیر ابراهیم تفوق بین الملل آمریکا به عنوان امپراتور جهانی، واشنگتن می بایست تمام ملت هایی را که ظرفیت رهبری منطقه ای و جهانی در مسابقه تاریخی خود به عنوان ذات استراتژیک دارند، از قدرت هموردی با ایالات متحده محروم کند.» حقیقت امر اینکه توسعه و تعمیق دانش های استراتژیک در ایران چند اثر پیوسته در توسعه قدرت ملی نظام اسلامی ایران خواهد داشت: اولین اثر آن، تحکیم بقای نظام جمهوری اسلامی ایران است، آن هم در حالی که عمده استراتژیست ها و سیاستمداران آمریکایی و اروپایی

آمیز هسته ای وجود ندارد. دانش هسته ای از این بابت استراتژیک است که دارای کاربردهای مختلفی در تولید انرژی، پزشکی، کشاورزی و دامپزشکی و در زمینه صنعت و تحقیقات مربوط به این بخش، پروژه های هوافضا، باستان شناسی و... دارد. فناوری هسته ای اکنون به عنوان یک مؤلفه مؤثر قدرت ملی محسوب می شود و کشورها بر اساس این مؤلفه، به دارا و ندار و توسعه یافته و یا کشور های هسته ای و غیر هسته ای تبدیل شده اند.

موقعیت ایران در دانش استراتژیک

جمهوری اسلامی ایران چند سال است که دانش های استراتژیک از جمله فناوری هسته ای، نانو تکنولوژی، بیوتکنولوژی (زیست فناوری)، فناوری اطلاعات و دانش سلول های بنیادین را به عنوان اولویت های توسعه علم و فناوری ملی انتخاب کرده است.

ایران اکنون با همت مهندسی خود موفق شده است تمامی مراحل چرخه سوخت که شامل کشف و استخراج اورانیوم، آسیاب کردن و کنسانتره اورانیوم (کیک زرد)، فرآوری تبدیلات اورانیوم به اکسید اورانیوم، (U₃O₈ و UF₆) و غنی سازی اورانیوم و بخشی از فناوری باز فرآوری را کسب نماید. علاوه بر این مهندسی ایرانی اکنون قادرند تجهیزات و امکاناتی که برای غنی سازی نیازمند است خود، تولید و مونتاژ نمایند. از جمله، مونتاژ و تولید ماشین های سانتریفیوژ است که در عمل همه مراحل چرخه سوخت هسته ای (در مقیاس نیمه صنعتی) را دارد. علاوه بر این، جمهوری اسلامی موفق شد فناوری آب سنگین را به دست آورده و دو مرحله از کارخانه آب سنگین را راه اندازی نماید که هر یک سالانه ۸ تن آب سنگین تولید می کند. در حال حاضر ایران هنوز محصول چندانی را به صورت تجاری تولید نکرده است. ولی در سطح آزمایشگاهی، چند مرکز پژوهشی و دانشگاهی موفق به تولید شده اند.

در ابعاد آزمایشگاهی و نیمه صنعتی، کشور دستاوردهایی را در زمینه های زیر داشته است:

تولید چند نوع نانو پودر، تولید نانو لوله های کربنی، استفاده از نانوذرات در عروق مصنوعی، تولید مکمل روغن، تولید چند نوع نانو کامپوزیت، تولید مواد و سیالات مغناطیسی، لایه نشانی نانومتری، ساخت یک نمونه دستگاه stm و تولید مواد آنتی باکتریال. در برنامه طرح های کوتاه مدت ستاد نانو در سال ۱۳۸۳ در ۶ وزارت خانه عضو ستاد، در مجموع حدود ۱۸۰ طرح پژوهشی و صنعتی به تصویب رسید که حدود ۶۰۰ نفر از محققین کشور در آن ها درگیر هستند. تاکنون حدود ۳۴ مرکز فعال به طور ویژه و با رسالت فعالیت در فناوری نانو تاسیس شده اند که از این بین ۶ مورد، شرکت خصوصی بوده، در کنار این موقعیت، نیروگاه تحقیقاتی ۴۰ مگاواتی آب سنگین نیز طبق برآوردهای انجام شده تا پایان سال ۱۳۸۷ به بهره برداری خواهد رسید. ایران در خصوص راه های غنی سازی، علاوه بر استفاده از ماشین های سانتریفیوژ گازی، روش لیزری رانیز مورد آزمون قرار داده و با موفقیت از آن عبور کرده است (۴).

«ژول کوهن» یکی از محققان مؤسسه تحقیقات غذایی آمریکا معتقد است: دستیابی به تکنولوژی غنی سازی، تنها دستاورد ایران در زمینه تکنولوژی های پیشرفته نیست بلکه علم ژنتیک یکی دیگر از حوزه هایی است که ایران پیشرفت های قابل توجهی در آن داشته است. وی افزود که تولید برنج اصلاح شده ژنتیکی توسط ایران دستاورد بزرگی برای جهانیان محسوب می شود. (۵)

با این حال پیشرفت این دانش در سال های اخیر مرهون توجهات تصمیم گیران به آن می باشد. بر اساس درک صحیح از نقش این دانش های در حال توسعه کشور، دولت ایران سند ملی زیست فناوری را به تصویب رسانده است. در صورت تحقق این سند، کشور ایران یکی از فعالان جهانی در عرصه درآمدزایی بیوتکنولوژی به شمار خواهد آمد. بر اساس آمار منتشر شده یک

پی نوشت ها:

۱. رجوع به: آلون و هیدی تافلر، جنگ و یاد جنگ، (زنده ماندن در سپیده دم قرن بیست و یکم) ترجمه مهدی بشارت.
۲. علی اصغر کاظمی، نقش قدرت در جامعه و روابط بین الملل، انتشارات قومس، ص ۱۴۹-۱۵۶.
۳. کمیسیون تدوین استراتژی امنیت ملی آمریکا، استراتژی امنیت ملی آمریکا در قرن بیست و یکم، ترجمه جلال دهمشگی، بابک فرهنگی، ابوالقاسم راه چمنی، انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین المللی ابرار معاصر تهران، چاپ سوم، بهار ۱۳۸۲، ص ۲۸.
۴. رجوع به سیامک باقری، ایران هسته ای، روند ها و چالش ها، انتشارات اداره سیاسی حوزه نمایندگی ولی فقیه در سپاه ۱۳۸۳؛ همچنین کاظم غریب آبادی، آشنایی با معاهده منع گسترش سلاح های هسته ای و پروتکل الحاقی، انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین المللی ابرار معاصر تهران، ۱۳۸۳، رجوع به: www.genetics.persianblog.com - www.itca.ir - www.bionuclear.mihanblog.com
۵. همان.
۶. رجوع به سیامک باقری، تاثیر دانش های استراتژیک بر موقعیت جمهوری اسلامی ایران